

Conxita Garcia

Els camins que ens condueixen a ser qui som, a dur la vida que duem i a compartir-la amb les persones amb qui ho fem, estan plens de revolts recargolats, trencalls inesperats i encreuaments impossibles d'imaginar. Una d'aquestes rutes improbables ha estat la que ha dut Conxita Garcia a convertir-se en la primera directora del Cor del Gran Teatre del Liceu. Una altra, la que ha fet anar-nos trobant.

"Per què ens dediquem a fer el que fem? Jo quan vaig començar a fer música volia ser pianista, i és el que menys he fet. Recordava l'altre dia amb uns companys de guitarra quan fèiem concerts i ens hi dedicàvem. I ara agafo la guitarra i no trobo ni una corda. I mai a la vida vaig pensar a cantar ni a dedicar-me a dirigir. Jo era una persona molt tímida. O això pensàvem tots. I de cop, ¿com una persona tímida decideix que vol dirigir? Tampoc no m'ho explico. Perquè com a persona tímida he hagut de lluitar molt per posar-me davant d'un grup".

Els revolts que porten la Conxita des del cor de les monges i les classes de solfeig i piano fins al Gran Teatre del Liceu passen per una incipient carrera de química deixada a mitges. *"Hi va haver un daltabaix a casa. «I què faràs, tocant la guitarra com les cigales?»; encara recordo l'expressió de la mare".* L'estudi de piano i les classes particulars de solfeig per guanyar les primeres pessetes. L'arribada a l'Orfeó Català amb la mestra de piano al Conservatori, Maria Lluïsa Cortada, i el seu marit, Lluís Millet, director del cor. La coneixença a l'Orfeó Català amb Teresa Negra i Maria Serrano i l'entrada a l'Escola de Música La Guineu. La formació com a cap de corda a l'Orfeó Català. I un cartell a La Guineu d'uns cursos de direcció coral de l'Orfeó Lleidatà. *"Si no hagués anat a aquella escola, potser no hauria fet piano. Si no hagués fet piano amb la Lluïsa Cortada, segurament no hauria anat a l'Orfeó Català, i si no hagués anat a l'Orfeó Català, no hauria conegut la Teresa Negra i no hauria fet classes a La Guineu. No hauria vist el cartell dels cursos de Lleida. I potser no hauria estudiat direcció".*

En algun punt d'aquest trajecte es van encreuar els nostres camins per primera vegada. Va ser al voltant de l'any 1993 i de nou en una petita escola de música de Sant Cugat del Vallès. *"Vaig rebre una*

trucada de la Pilar Roig, a qui jo no coneixia, que em proposava que anés a activar el cant coral a Fusió. Era una persona que tenia tota la iniciativa i tota la inventiva amb un rigor preciós que encara recordo. Va ser una etapa magnífica". En aquell moment la Conxita ja era directora del Cor Jove de l'Orfeó Català i una de les figures més destacades d'aquella escola, en la qual va deixar una petjada inesborrable. Es trobava a una distància inabastable d'un jove estudiant que, amb tot el món encara per descobrir, la mirava amb el cap inclinat cap amunt.

L'aventura del Cor Jove de l'Orfeó Català va començar l'any 1986. "La intenció era fer planter per a l'Orfeó Català. Era una cadena: el Cor Infantil, el Juvenil, el Jove i l'Orfeó". Una etapa que suposà la consolidació de l'Escola Coral i el salt dels cors de l'Orfeó a la primera línia mediàtica. "Vam tenir el privilegi de ser el mirall dels cors joves. Tothom mirava el Concert de Sant Esteve a veure què fèiem, i això va fer pujar el nivell i la formació dels joves. Per a mi era un repte cada dia i cada Concert de Sant Esteve, perquè t'havies de reinventar, a veure què faràs que sigui atractiu i que faci que la gent s'hi enganxi".

Una aventura que sobrepassà els límits en els quals se sol moure un cor jove. "En el moment que tens una televisió i una ràdio en directe i els crítics, la cosa va més enllà de l'anar fent cada dia. No és allò típic de preparar un repertori i quan estigui llest ja farem el concert". Però que alhora esperonà la formació cap a fites poc habituals. "Vam poder fer Un rèquiem alemany de Brahms, cosa que va ser tota una gesta, però també va ser criticat, perquè semblava que trepitjàvem el terreny a l'Orfeó, cosa que no era certa, perquè la versió que podien fer unes veus joves no és la mateixa que poden fer unes veus adultes. Però en canvi, el que va suposar per a la formació i la il·lusió amb què van treballar aquell Rèquiem alemany van ser immenses. Per a mi va ser una època molt maca, de tretze persones que començarem el Cor Jove a arribar a fer això va ser molt satisfactori".

Un encreuament improbable ha portat la Conxita a compartir la vida amb dues gatetes al seu pis de Barcelona. "Són molt geloses. Diguem-ne que es consenten, però no s'estimen, i aleshores es fan la punyeta". I a descobrir que n'és al·lèrgica. "Tothom em diu que els doni, però com vols que els doni? Són la meua família, jo no puc donar els gats, ara! M'han obert un món que no havia experimentat i m'han acompanyat en moments personals difícils. Hi trobes un caliu curiós, que no t'imagines fins que no et passa". Quan li explico la meua vivència traumàtica amb un gatet

fa molts anys, ella em cita un text del qual no recorda l'autor mentre les llàgrimes li omplen els ulls: *“Quan jo em mori, no estiguis trist, perquè tu m'has acollit i jo he estat molt feliç amb tu, igual que tu has estat molt feliç amb mi. Però n'hi ha més com jo al carrer que donarien el que fos per estar amb tu”*.

El trencall que agafà la Conxita fins al Gran

Teatre del Liceu va començar de manera molt curiosa l'any 2002. *“Em va trucar la coordinadora del Cor i Orquestra dient-me que el mestre Spaulding volia un assistent més. Vaig venir a parlar-ne i, tal com arribo, em presenten l'Spaulding, em dona una partitura manuscrita d'Els Pirineus de Pedrell i em diu: «Tens les sopranos al camerino de dones». I jo amb un manuscrit en què no s'hi veia res d'una obra que no coneixia de res, me'n vaig a fer un assaig a vista amb les dones. Quan acabo, torno al despatx i em diuen: «Ara ves al camerino d'homes que hi tens els tenors». Vaig estar col·laborant en tres o quatre produccions aquells primers dies, i ja no vaig tornar fins a final de temporada. A partir de setembre em vaig quedar com a assistent amb el mestre Spaulding”*.

I el darrer revolt va arribar el 2015. *“En cert moment em diuen que el mestre Burian se'n va i que si em puc fer càrrec del Cor mentre no troben a ningú. Això va passar l'abril del 2015 i el setembre del mateix any em van confirmar que seguia com a titular, cosa que em va fer una il·lusió tremenda. Suposava un repte infinit, la felicitat de poder fer la feina aquí a casa nostra i de poder ser la primera dona que dirigeix el Cor d'un teatre d'òpera a Catalunya”*.

El Cor del Gran Teatre del Liceu té unes característiques específiques que el fan molt particular. *“És diferent perquè has d'actuar i has d'estar en unes condicions no favorables per a la veu. El Teatre del Liceu és molt gran i necessites moltes veus perquè passin l'orquestra del fossat. Si tens la sort de tenir una producció que tot això ho cuida, vas bé, però si no, és l'aventura”*.

La preparació prèvia de les obres és una mescla d'estudi i tradició. *“No m'agrada influenciar-me d'altres coses, però en el món de l'òpera la tradició és molt important. Aleshores, primer m'estudio la partitura, la llegeixo, miro el text, busco traduccions, miro articulacions, i quan tinc més o menys clar el que jo voldria, agafo Spotify i miro alguns fragments en concret que em donen pistes de quines són aquelles tradicions”*. El Gran Teatre del Liceu compta, a més, amb la seva pròpia tradició, en la qual destaca l'empremta que hi deixà el mestre italià Romano Gandolfi. *“Quan tens òpera italiana i tens un mestre com el Gandolfi, que l'havia mamat tota la seva vida, crec que és molt important veure com ell sentia aquella música, quina és la tradició que ens ve d'Itàlia, com és el so que ell buscava en el Cor, que reflecteix no només la seva manera de fer òpera, sinó el que feien al seu país”*.

El 28 d'octubre de 2019 els nostres camins es tornen a creuar. Després d'uns quants missatges i d'un parell de trucades, ens trobem a la sala d'assaig del Cor al Gran Teatre del Liceu. La Conxita em rep cordialment, però va per feina. Em situa al lateral d'entrada i em demana que

quan marxi ho faci en silenci. La sala del Cor és àmplia, amb unes tarimes de fusta clara ocupades pels cantants. Al fons, un gran rellotge de paret marca les dotze en punt. Avui assagen *Pagliacci*, que es representarà durant el mes de desembre. Amb el llapis a la mà dreta, les ulleres a mig nas i el pianista a la rereguarda, la Conxita dirigeix l'assaig amb gestos petits i serens, però fermes. Llança mirades penetrants al Cor per damunt de les ulleres i torna regularment a la partitura per seguir allò que ha pensat i que ara analitza. És meticulosa. Amb el gest de les mans intenta modelar el so, donar-hi la forma que ha imaginat: la línia llarga i horitzontal que dibuixa amb les dues mans; l'obertura vertical oval; els arcs que s'inflen i reposen a una alçada determinada; les línies ondulades d'aire. I dedica temps a crear els motlles per a cada vocal.

Els assajos són l'únic moment en què la Conxita té contacte directe amb el seu instrument. *"Tu pots estudiar-t'ho molt i preparar-t'ho molt, i és necessari perquè has de conèixer bé el que estàs fent i el que vols, però quan ets allà és un improvisar continu, perquè tot depèn del que reps. Si jo ataco i rebo un so i aquell so no m'agrada, he de trobar la manera d'aconseguir el que m'agrada. I si joestic dirigint una cosa i el Cor n'està cantant una altra, vol dir que m'estic equivocant"*. La tasca al capdavant del Cor és fusionar les diferents veus amb què comptes. *"N'hi ha uns que canten més cobert, uns altres més obert, uns altres més nasal, uns altres recolzen amb el diafragma més amunt, uns altres avall, i tot això dona un resultat diferent, heterogeni, que és el que has d'intentar conjugar musicalment"*.

Als assajos amb orquestra la feina es converteix en la d'una mena de lampista. *"Jo soc fora de l'escenari al costat del Cor i els dic més piano o més fort o aneu tard o no aneu junts o més cobert el so. Vaig a buscar allò que ha de ser d'una manera i que no ho és per culpa de l'escena o de la distància que tenim. I començo a buscar trampes. Per exemple, en comptes de dir gloria han de dir cloria perquè s'entengui que s'ataca el so. I aleshores tenim un assaig el dia de l'estrena, una horeta abans, i això serveix per acabar de posar aquestes coses a lloc"*.

I durant la funció toca patir entre bambolines. *"Si hi ha cors interns que s'han de dirigir, els dirigeixo, i si no, sempre estic de guàrdia, de manera que els vegi i ells em vegin per qualsevol cosa que pugui passar. Jo sempre soc allà, patint"*.